

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4815-17
4816-17

meddelad i Stockholm den 3 juli 2018

KLAGANDE

AA

Ombud: Magdalena Wetterfors
Livförsäkringsaktiebolaget Skandia
106 55 Stockholm

MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 8 juni 2017 i mål nr 3014-16 och 3015-16

SAKEN

Inkomstskatt

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom och fastställer förvaltningsrättens domslut.

Dok.Id 193644

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

Mål nr
4815-17
4816-17

BAKGRUND

En arbetsgivare kan, antingen genom enskilt avtal med en arbetstagare eller till följd av ett avtal mellan arbetsmarknadens parter, utfästa sig att betala pension till en anställd. Om en sådan utfästelse (garanti) ges i form av en försäkring som uppfyller vissa s.k. kvalitativa villkor som finns i skattelagstiftningen utgör den en pensionsförsäkring. I annat fall är den en kapitalförsäkring.

Om det är en pensionsförsäkring beskattas arbetstagaren för de belopp som betalas ut från försäkringen vart efter utbetalning sker. Är det däremot fråga om en kapitalförsäkring beskattas arbetstagaren i stället för de premier arbetsgivaren betalar och beskattningen sker i takt med inbetalningarna. Utbetalade belopp från en kapitalförsäkring är däremot skattefria.

Ett av de kvalitativa villkor som enligt huvudregeln ska vara uppfyllt för att det ska vara fråga om en pensionsförsäkring är att ålderspension inte får betalas ut under kortare tid än fem år. Om pensionsutbetalningarna ska upphöra när den försäkrade fyller 65 år gäller i stället en utbetalningstid på minst tre år. Om ålderspensionen har sin grund i en allmän pensionsplan och ska upphöra under den försäkrades livstid, gäller i stället den utbetalningstid som anges i planen.

En allmän pensionsplan innehåller allmänna grunder för pensionering av arbetstagare eller deras efterlevande. En sådan plan innehåller också villkor om tryggnad av arbetsgivarens pensionsutfästelser. Planen ska vidare på arbetstagsidan vara godkänd av en central arbetstagarorganisation. ITP-planen är ett exempel på en allmän pensionsplan. Vid beskattningen avses med allmän pensionsplan även sådana pensionsutfästelser som inte utgår till följd av en allmän pensionsplan, men som ryms inom vad som enligt en sådan pensionsplan är sedvanligt inom branschen för arbetstagare med motsvarande uppgifter (ryms-inom-regeln).

AA erbjöds av sin arbetsgivare att gå i förtida pension, s.k. avgångspension. Erbjudandet inbegrep utfästelser om dels en temporär ålderspension motsvarande

Mål nr
4815-17
4816-17

65 procent av lönen för tid fram till 65 års ålder, dels en s.k. direktpension för samma tid. Den förstnämnda utfästelsen tryggades genom inbetalning till en tjänstepensionsförsäkring och den sistnämnda genom inbetalning till en kapitalförsäkring. Båda pensionerna utbetalades under kortare tid än tre år och motsvarade tillsammans 100 procent av lönen.

Utöver dessa pensionslöften tecknade arbetsgivaren en extra ålderspension som tryggades genom inbetalning till en tjänstepensionsförsäkring. Pensionen skulle utbetalas livsvarigt från 65 års ålder och kompensera för bortfall av allmän pension på grund av den förtida pensioneringen.

Skatteverket beslutade att eftertaxera AA för år 2009 för inkomst av tjänst i form av förmån av premieinbetalning till kapitalförsäkring. Som skäl för beslutet anförde Skatteverket bl.a. följande. Vid bedömningen av om en utfästelse om avgångspension ryms inom allmän pensionsplan måste hela utfästelsen beaktas. AA har dels erhållit en temporär ålderspension för tid fram till 65 års ålder, dels kompensation för bortfall av allmän pension från 65 års ålder. Den aktuella pensionslösningen är därmed förmånligare än vad som följer av ITP-planen. Den temporära pensionsförsäkringen ska därför klassificeras som kapitalförsäkring.

Skatteverket beskattade således AA för arbetsgivarens inbetalning av premier för den temporära pensionen, men inte för den livsvariga. Som en konsekvens beslutade Skatteverket att sänka AAs inkomst av tjänst i form av pension vid 2010 och 2011 års taxeringar avseende utbetalade pensionsbelopp på grund av den temporära pensionen.

AA överklagade till förvaltningsrätten som upphävde Skatteverkets beslut. Förvaltningsrätten motiverade detta med att det är ostridigt att den temporära pensionen i sig ryms inom beloppsbegränsningen enligt allmän pensionsplan för pension före 65 års ålder och att den omständigheten att en extra pensionsersättning ska utgå efter 65 års ålder inte påverkar det förhållandet. Tryggandet av den temporära pensionen utgjorde därmed en pensionsförsäkring.

Mål nr
4815-17
4816-17

Skatteverket överklagade till kammarrätten som upphävde förvaltningsrättens dom och återförvisade målen till förvaltningsrätten för fortsatt handläggning. Kammarrätten ansåg att utfästelsen om kompensation för bortfall av allmän pension måste ses som en del av utfästelsen om avgångspension. Eftersom arbetsgivarens pensionsutfästelse därmed var fördelaktigare än vad som kunde erhållas enligt ITP-planen kunde den temporära försäkringen inte anses vara en pensionsförsäkring utan utgjorde en kapitalförsäkring.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och förvaltningsrättens dom fastställas samt anför bl.a. följande. Av systematiken i inkomstskattelagen (1999:1229), IL, och av ordalydelsen i 58 kap. 11 § framgår att villkoret om kopplingen till en allmän pensionsplan bara gäller pensionsutbetalningar som upphör vid 65 års ålder och där utbetalningstiden är kortare än tre år. Villkoren för den temporära pensionen överensstämmer med villkoren i den allmänna pensionsplanen.

Skatteverket bestrider bifall till överklagandet. Skatteverket anför bl.a. att det av RÅ 1996 ref. 33 följer att bedömningen av om det föreligger ett pensionsåtagande enligt allmän pensionsplan ska avse åtagandet i dess helhet. När även utfästelsen om livsvarig ålderspension beaktas får hela pensionslösningen anses fördelaktigare än vad som följer av allmän pensionsplan. Den temporära pensionen kan under sådana förhållanden inte vara en pensionsförsäkring.

Mål nr
4815-17
4816-17

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

Frågan är om det vid bedömningen av om en arbetsgivares utfästelse om avgångspension fram till 65 års ålder ryms inom allmän pensionsplan ska beaktas av arbetsgivaren samtidigt utfäst kompensation för bortfall av allmän pension som utfaller därefter.

Rättslig reglering

Till inkomst av tjänst räknas, enligt 10 kap. 2 § IL, bl.a. rätt till pension. Enligt 11 kap. 6 § ska arbetsgivarens utgifter enligt 28 kap. 3 § för att trygga pension till en arbetstagare genom bl.a. pensionsförsäkring inte tas upp till beskattning hos arbetstagaren.

För att en försäkring skattemässigt ska behandlas som en pensionsförsäkring uppställs i bl.a. 58 kap. 11 § IL vissa villkor. Enligt första stycket får en ålderspension inte betalas ut under kortare tid än fem år. Om utbetalningarna ska upphöra när den försäkrade fyller 65 år, får pensionen dock betalas ut under en kortaste tid av tre år. Av andra stycket följer att för sådan ålderspension enligt allmän pensionsplan som ska upphöra under den försäkrades livstid gäller i stället den utbetalningstid som anges i planen.

Med allmän pensionsplan avses enligt 58 kap. 20 § IL, utöver vad som framgår av 4 § lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m., bl.a. sådana pensionsutfästelser som ryms inom vad som enligt en allmän pensionsplan är sedvanligt inom branschen för arbetstagare med motsvarande uppgifter.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Av utredningen i målet framgår inte annat än att ITP-planen medger den kortare utbetalningstid som gäller för den temporära ålderspensionen. Försäkringen

Mål nr
4815-17
4816-17

beträffande den temporära ålderspensionen får därför i sig anses uppfylla villkoren i 58 kap. 11 § andra stycket IL för att vara en pensionsförsäkring.

Skatteverket anser dock, bl.a. med stöd av rättsfallet RÅ 1996 ref. 33, att den koppling som finns mellan utfästelsen om den temporära pensionen fram till 65 års ålder och avtalet om den livsvariga pensionen som betalas ut därefter, medför att frågan om pensionsvillkoren ryms inom en allmän pensionsplan ska bedömas utifrån utfallet av de båda försäkringarna tillsammans. Om även försäkringen avseende livsvarig pension beaktas överstiger det sammanhållna pensions-erbjudandet vad som skulle kunna erhållas enligt aktuell allmän pensionsplan.

I rättsfallet RÅ 1996 ref. 33 var det fråga om tillämpningen av äldre regler om arbetsgivares avdragsrätt för pensionsutfästelse avseende pension efter 65 års ålder där vissa delar av utfästelsen rymdes inom aktuell allmän pensionsplan medan andra delar som var mer av individuell karaktär inte gjorde detta. Arbetsgivarens avdragsrätt var kopplad till om pensionsåtagandet rymdes inom allmän pensionsplan. Högsta förvaltningsdomstolen fann, vid tillämpningen av den aktuella avdragsregeln, att hela pensionsåtagandet skulle behandlas som en helhet.

Omständigheterna i detta mål är emellertid annorlunda. De nu aktuella försäkringarna har visserligen grund i samma händelse, nämligen den förtida pensioneringen. Den livsvariga pensionen ger dock inte ersättning för bortfallet av lön under tiden fram till ordinarie pensionsålder 65 år, utan ersätter minskningen av intjänad allmän pension från 65 års ålder. Den försäkringen medför inte rätt till utbetalning av pensionsförmåner under samma tid som då den temporära pensionen utbetalas utan är ett komplement till den allmänna pensionen och eventuellt utfallande tjänstepension från 65 års ålder. Den livsvariga pensionen ska därför inte beaktas vid bedömningen av om den temporära

DOM

Mål nr
4815-17
4816-17

pensionen ryms inom en allmän pensionsplan. Det saknas således skäl att behandla försäkringarna som en helhet.

Överklagandet ska därför bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Anita Saldén Enérus, Per Classon, Leif Gäverth och Helena Rosén Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Paul Sjögren.

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 1 april 2016, mål nr 13191-14 och 13192-14

Skatteverkets omprövningsbeslut den 3 september 2014